

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ÖNNUR AÐALDEILD

MÁL ERLU HLYNSDÓTTUR gegn ÍSLANDI (Nr. 2)

(Kæra nr. 54125/10)

DÓMUR

STRASBORG

21. október 2014

Dómur þessi verður endanlegur með þeim hætti sem kveðið er á um í 2. mgr. 44. gr. samningsins. Texti hans kann að sæta breytingum ritstjóra.

Í máli Erlu Hlynsdóttur gegn Íslandi (Nr. 2),

kveður Mannréttindadómstóll Evrópu (önnur aðaldeild), sem situr í deild skipaðri:

Guido Raimondi, *forseta*,

Işıl Karakaş,

András Sajó,

Nebojša Vučinić,

Egidijus Kūris,

Robert Spano,

Jon Fríðrik Kjølbro, *dómurum*,

og Abel Campos, *aðstoðarrítara aðaldeildar*,

eftir að hafa fjallað um málið á lokuðum fundi hinn 30. september 2014, upp eftirfarandi dóm, sem var samþykktur þann dag:

MÁLSMEDFERÐ

1. Mál þetta á upphaf sitt í kæru (nr. 54125/10) sem Erna Hlynsdóttir („kærandi“), sem er íslenskur ríkisborgari, lagði fram gegn Íslandi samkvæmt 34. gr. Samningsins um verndun mannréttinda og mannfrelsis („Mannréttindasáttmálans“) hinn 17. ágúst 2010.

2. Í fyrirsvari fyrir kæranda var Gunnar Ingi Jóhannsson, lögmaður í Reykjavík. Í fyrirsvari fyrir ríkisstjórn Íslands („ríkið“) var Ragnhildur Hjaltadóttir, ráðuneytisstjóri í innanríkisráðuneytinu, sem umboðsmaður þess.

3. Kærandi taldi að samkvæmt 10. gr. Mannréttindasáttmálans hefði dómur Hæstaréttar Íslands, sem kveðinn var upp 18. febrúar 2010, falið í sér afskipti af málfrelsi hennar, sem „ekki bæri nauðsyn til í lýðræðis-þjóðfélagi“.

4. Kæran var send ríkinu hinn 6. september 2012.

MÁL SATVIK**I. MÁLAVEXTIR**

5. Kærandi er íslenskur ríkisborgari, fæddur 1978, og búsettur í Reykjavík. Hún er blaðamaður og starfar hjá dagblaðinu DV. Í helgarblaði 31. ágúst til 2. september 2007 birtist í DV grein um umtalað sakamál, sem til rannsóknar var á þeim tíma og varðaði Y og eiginkonu hans, X. Y var forstöðumaður kristinnar meðferðarstofnunar, Byrgisins, sem hann hafði stofnað árið 1996 í þeim tilgangi að aðstoða fólk sem glímdi við lyfja-,

áfengis- og spilafíkn. Ásakanir á hendur Y höfðu komið fram í desember, þegar í sjónvarpsfréttabætti birtist frásögn þar sem hann var ásakaður um kynferðisbrot gegn nokkrum vistkonum í Byrginu og fyrir að draga sér fé af opinberum styrkjum sem veittir höfðu verið Byrginu. Gögn, þ.m.t. kynferðislega djarfar myndbandsupptökur, sem virtust styðja ásakanirnar á hendur Y, voru birt í sjónvarpsþættinum. Eftir að þátturinn hafði verið sýndur lögðu þrjár konur fram kærur hjá lögreglu gegn Y vegna kynferðislegrar misbeitingar meðan þær voru vistkonur á Byrginu. Y og eiginkona hans höfðu bæði réttarstöðu sakbornings við rannsókn málsins.

6. Í greininni sem birtist í DV var að finna viðtöl og ummæli sem höfð voru eftir A, sem var ein kvennanna sem lagt höfðu fram kæru á hendur Y, og B, fjármálastjóra Byrgisins og náins vinar Y, og X. Greinin bar fyrirsögnina „Árásir Satans“ og var þar m.a. að finna lýsingu A á því hvernig X hefði verið virk í svonefndum kynlífsleikjum sem Y hefði staðið fyrir, þar sem vistkonur í Byrginu hefðu verið beittar áhrifum og taldar á að taka þátt, þar sem það væri hluti lækningarferlis þeirra. Að sögn A hafði X hjálpað til að tæla konurnar og jafnvel sóst sjálf eftir kynmökum við þær, án eiginmannsins. A gagnrýndi að X starfaði á þeim tíma sem stuðningsfulltrúi við skóla og sagði „Ég er hvorki sálfræðingur né geðlæknir en þessi manneskja er kolrugluð. Ég get ekki séð að hún hafi nokkuð að bjóða sem stuðningsfulltrúi eða í hjálparstarfi yfirhöfuð. Ég veit ekki hvað hún er að gera í þessum skóla. Miðað við hugaróra [Y] um stelpur á grunnskólaaldrir finnast mér ekki við hæfi að sú sem veiðir fyrir hann vinni í grunnskóla.“

7. B staðhæfði einnig að bæði Y og X hefðu misnotað nokkra vistmenn Byrgisins kynferðislega og fannst undarlegt í ljósi stöðu X að henni væri leyft að vinna með börnum.

8. Í greininni var einnig vísað til ummæla lögmanns X og Y, sem sagði ásakanirnar gegn hjónunum fráleitar. Sagði hann einnig að mjög algengt væri að fólk hefði réttarstöðu sakbornings í yfirheyrslum án þess að til ákæru kæmi og því væri ekki sanngjarnt að bendla X við refsivert athæfi af neinu tagi. Auk þess hefði hvorugt þeirra gerst brotlegt við lög og hefði hann enga trú á að ákæra yrði gefin út í málinu.

9. Í greininni var jafnframt að finna ummæli lögregluþjóns við embættið sem annaðist rannsóknina. Staðfesti hann að X hefði haft réttarstöðu sakbornings við rannsóknina.

10. Hinn 28. febrúar 2008 höfðaði X meiðyrðamál gegn A, B og kæranda fyrir Héraðsdómi Reykjavíkur. Í stefnu sinni, þar sem hún setti fram neðangreinar dómkröfur, byggði hún á því að eftirfarandi ummæli, sem birtust í DV, teldust ærumeiðandi aðdróttanir samkvæmt 236. gr., samanber 234. og 235. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 og krafðist hún þess að þau yrðu dæmd dauð og ómerk skv. 1. mgr. 241 gr.

Dómkrafa nr. 1 [ummæli sem viðhöfð voru og birt af kæranda og (að sögn) A]

„[A] ... segist hafa stundað kynlíf með þeim hjónum.“

- b. „[A] ... segir X hafa tekið þátt í kynlífsathöfnum með sér og [Y].“
- c. „[A] segir [X] hafa verið virka í kynlífsleikjum þeirra [Y] til að byrja með en þegar líða tók á hafi [X] orðið mjög afbrýðisöm og þá hafi Guðmundur ekki lengur viljað hafa hana með.“
- d. „Hún tók þátt í fyrstu skiptunum okkar saman.“
- e. „Síðan fór hún að hringja í mig og senda mér skilaboð um að hún vildi hitta mig eina.“
- f. „[A] segir að [X] hafi leitað eftir kynferðislegu samneyti við hana í einrúmi.“
- g. „Hann laug hana líka fulla, ...“
- h. „Hann sagði líka að hann væri að skilja við konuna sína.“
- i. „... þessi manneskja er kolrugluð. Ég get ekki séð að hún hafi nokkuð að bjóða sem stuðningsfulltrúi eða í hjálparstarfi yfirhöfuð. Ég veit ekki hvað hún er að gera í þessum skóla ekki við hæfi að sú sem veiðir fyrir hann vinni í grunnskóla.“
- j. „...hafi dreift ljótum sögum um hana. „Konan hans gerði þetta líka. Þau komu jafnvel með nýjar sögur á hverjum degi.““

Dómkrafa nr. 2 [ummæli sem viðhöfð voru og birt af B og kæranda]

- k. „Þær voru í þjálfun sem drottningar í lesbísku kynlífi. Að sögn [B] var kona hans þáttakandi í þessu.“
 - l. „Að sögn [B] ... var misnotkun [Y] á vistmönnum með fullri vitneskju hennar og tók hún á tíðum þátt í kynlífsleikjunum.“
 - m. „Þau djöfluðust bæði á þeim með tólum og tækjum.“
 - n. „[B] telur undarlegt að kona í þessari stöðu vinni með börnum.“
11. Krafðist X að kærandi, A og B, yrðu dæmd til refsingar. Að auki krafðist hún 3.000.000 króna (sem á þeim tíma svaraði til u.þ.b 30.365 evra) í miskabætur ásamt vöxtum og að stefndu yrði gert, með vísan til 2. mgr. 241. gr., að greiða henni 800.000 krónur til að kosta birtingu forsendna og dómsorðs í meiðyrðamálinu, auk málskostnaðar.
12. X taldi að ábyrgðin á ummælunum lægi hjá A og B, þar sem þau væru nafngreind sem viðmælendur, en einnig hjá kæranda sem væri nafngreindur sem höfundur greinarinnar.
13. Í málflutningi sínum fyrir héraðsdómi vísaði kærandi til tjáningarfrelsis síns, sem varið væri með 73. gr.stjórnarskrár Íslands. Ennfremur byggði hún á 15. gr. laga nr. 57/1956, um prentrétt, en samkvæmt þeirri grein ber höfundur ummæla ábyrgð á birtingu efnis þeirra. Í greininni hefðu verið nafngreindir höfundar hinna umstefndu ummæla, sem höfð hefðu verið beint eftir A og B. Ómögulegt væri því að kalla kæranda til ábyrgðar sem höfund ummælanna.
14. Kærandi taldi ennfremur að ummælin væru sönn og rétt og því bæri að sýkna hana. X hefði verið sakborningur í lögreglurannsókn kynferðisafbrotamáls. Þá hefði X ekki leitt sönnur að þeirri staðhæfingu

sinni að kærandi, sem enn teldi ummælin sönn, hefði af ásetningi brotið gegn tilvitnuðum ákvæðum almennra hegningarlaga.

15. Í skriflegum málflutningi sínum fyrir héraðsdómi neitaði A að hafa viðhaft þau ummæli sem eftir henni voru höfð. Við munnlega skýrslutöku fyrir réttinum kvaðst hún hins vegar minnst þess að hafa átt samræður við blaðamann dagblaðsins DV um Byrgismálið en að hún myndi ekki hvað hún hefði sagt.

16. Með dómi, sem kveðinn var upp 4. desember 2008, taldi héraðsdómur að ein ummæli, sem höfð voru eftir A (sjá i-lið hér að framan), væru ærumeiðandi en að ekki væri sannað að þau hefðu orðrétt verið eftir henni höfð. Því var kæranda einni gert að greiða X miskabætur að fjárhæð 100.000 krónur (u.þ.b 550 evrur). Ummælin voru jafnframt dæmd dauð og ómerk en öllum öðrum kröfum var hafnað.

17. X og kærandi áfrýjuðu báðar dómi héraðsdóms til Hæstaréttar. Í skriflegum greinargerðum sínum til Hæstaréttar byggði A á því að ekki væri unnt að kalla hana til ábyrgðar, m.a. á þeim forsendum að ummæli hennar hefðu ekki verið rétt eftir höfð í greininni af hálfu kæranda.

18. Með dómi, sem kveðinn var upp 18. febrúar 2010, staðfesti Hæstiréttur dóm héraðsdóms að því er varðar A og B. Einnig var staðfest niðurstaða héraðsdóms varðandi ábyrgð kæranda, en aðeins að því er varðar síðari hluta ummælanna („... ekki við hæfi að sú sem veiðir fyrir hann vinni í grunnskóla.“). Kæranda var gert að greiða X 300.000 krónur (u.þ.b. 1.650 evrur) í miskabætur og 100.000 til að standa straum af kostnaði við birtingu dómsins, ásamt vöxtum. Í dóminum var m.a. að finna eftirfarandi rökstuðning:

„Eins og að framan sagði lauk rannsókninni, sem var tilefni þeirra ummæla sem hér er deilt um, með dómi Hæstaréttar í máli nr. 334/2008. Í þeim dómi var meðal annars lagður til grundvallar sakfellingu [Y] framburður vitna sem báru jafnframt að [X] hafi verið þáttakandi í kynlífsathöfnum hans og vistkvenna á meðferðarheimilinu með hliðstæðum hætti og lýst er í þeim ummælum sem höfð eru eftir stefnda [B] í staflíðum k. til m. Af þeim sökum verður að líta svo á að sönnur hafi verið leiddar að þeim ummælum og verður ómerking þeirra því ekki reist á 241. gr., sbr. 235. gr. almennra hegningarlaga. Þá felst í ummælum í n. lið í ómerkingarkröfu [X] gildisdómur sem ekki varðar við tilgreind ákvæði XXV. kafla almennra hegningarlaga. Samkvæmt framansögðu verður hafnað kröfu [X] um ómerkingu þeirra ummæla sem höfð eru eftir stefnda [B] og tilgreind eru í staflíðum k. til n.

Í skýrslu fyrir héraðsdómi kvaðst [kærandi] hafa við undirbúning greinarinnar rætt við [A] í síma. Símtalið hafi verið hljóðritað en upptakan ekki varðveitt. Kvað hún þau ummæli sem eignuð eru [A] í greininni rétt eftir henni höfð. [A] kvaðst í skýrslu fyrir héraðsdómi muna óljóst eftir samtali við blaðamann á DV þar sem rætt hafi verið „eitthvað um bara Byrgismálið“. Hún kannaðist hins vegar ekki við að hafa viðhaft þau ummæli við blaðamanninn sem um ræðir í staflíðum a. til j., en hver og einn liður var borinn undir hana. Þegar litið er til þess að ummæli, sem höfð eru eftir [A] í liðum a., b., c., d. og h., eru samkvæmt forsendum héraðsdóms í fyrrgreindu sakamáli efnislega að miklu leyti í samræmi við það, sem hún bar fyrir lögreglu skömmu áður en greinin birtist, svo og að stefnda kannaðist við að hafa rætt við blaðamann DV um Byrgismálið en gat ekki skýrt frá því hvað hún teldi sig þá hafa sagt um það við

blaðamanninn, verður að leggja til grundvallar að sannað sé að ummælin í þessum staflíðum séu eftir henni höfð. Ummælin í staflíðum e., f., g., i. og j. eiga sér á hinn bóginn ekki á sama hátt hliðstæðu í skýrslum, sem [A] gaf við rannsókn málsins á hendur [Y]. Er því ekki unnt að líta svo á að [kærandi] hafi tekist sönnun um að þessi ummæli séu eftir [A] höfð.

Í dómi Hæstaréttar í máli nr. 334/2008 var [Y] meðal annars sakfelldur fyrir að hafa átt kynferðismök við stefndu [A] á meðan hún var vistmaður í Byrginu. Til grundvallar þeirri sakfellingu var þó ekki lagður sá hluti framburðar [A], sem laut að þátttöku [X] í kynlífsathöfnum þeirra. Án tillits til þess hvort tekist hafi að leiða sönnur að þeim ummælum í lið a. til d., sem að þessu líta, verður að líta til þess að hér að framan voru talin sönnuð ummæli, sem höfð voru eftir [B] og lutu á almennan hátt að þátttöku [X] í kynferðisathöfnum eiginmanns hennar með vistkonum í Byrginu. Að því virtu verður ekki séð að ummæli þau sem höfð voru eftir [A] hafi verið til þess fallin að verða virðingu [X] frekar til hnekkis. Er því ekki forsundur til ómerkingar þeirra samkvæmt 241. gr., sbr. 235. gr. almennra hegningarlaga.

Ummæli í staflíðum e., f., g., h. og j. varða eftir efni sínu hvorki við 234. gr. né 235. gr. almennra hegningarlaga og verður kröfu [X] um ómerkingu þeirra því hafnað. Ummælin í i. lið eru tvíþætt. Fyrri hluti þeirra, þar sem segir „... þessi manneskja er kolrugluð. Ég get ekki séð að hún hafi nokkuð að bjóða sem stuðningsfulltrúi eða í hjálparstarfi yfirhöfuð. Ég veit ekki hvað hún er að gera í þessum skóla ...“, fela í sér gildisdóm sem ekki varðar við tilfærð ákvæði XXV. kafla almennra hegningarlaga og verða þau því ekki ómerkt. Öðru máli gegnir um síðasta hluta ummælanna í i. lið, þar sem segir eftirfarandi: „... ekki við hæfi að sú sem veiðir fyrir hann vinni við grunnskóla.“ Með þessum orðum var gefið til kynna að [X] hafi gerst sek um refsivert athæfi, sem að engu hefur verið sannað að eigi við rök að styðjast. Verður því fallist á kröfu aðaláfrýjanda um ómerkingu þeirra með vísan til 241. gr., sbr. 235. gr. almennra hegningarlaga.

Eins og að framan er rakið hafa ekki verið leiddar sönnur að því að framangreind ummæli í staflíð i. hafi verið höfð eftir [A]. [Kærandi] var með fullnægjandi hætti nafngreind sem höfundur greinarinnar og ber því skaðabótaábyrgð á þessu efni hennar samkvæmt 1. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1956. Í ummælunum fólst gróf aðdróttun að [X] um refsiverðan verknað. Ummælin birtust með áberandi hætti í víðlesnu blaði og voru þau fallin til að hafa áhrif á æru og starfsheiður [X]. Á hinn bóginn verður ekki litið fram hjá þeim áhrifum sem fyrrnefnt refsímál og umræða um það hljóta þegar að hafa haft í þeim efnum. Þegar til alls þessa er litið eru miskabætur til handa [X] hæfilega ákveðnar 300.000 krónur.

[Kærandi] verður með vísan til 2. mgr. 241. gr. almennra hegningarlaga dæmd til að standa straum af kostnaði við birtingu dómsins. [X] hefur ekki stutt kröfu sína um greiðslu kostnaðar af slíkri birtingu neinum gögnum. Er hæfileg fjárhæð vegna þess kostnaðar 100.000 krónur.“

II. TILVÍSUN TIL LAGA

19. 71. gr. stjórnarskrá lýðveldisins Íslands, lög nr. 33/1944, er svohljóðandi:

„Allir skulu njóta friðhelgi einkalífs, heimilis og fjölskyldu.

Ekki má gera líkamsrannsókn eða leit á manni, leit í húsakynnum hans eða munum, nema samkvæmt dómsúrskurði eða sérstakri lagaheimild. Það sama á við um

rannsókn á skjölum og póstsendingum, símtölum og öðrum fjarskiptum, svo og hvers konar sambærilega skerðingu á einkalífi manns.“

20. 73. gr. stjórnarskrárinnar er svohljóðandi:

73. gr.

„Allir eru frjálsir skoðana sinna og sannfæringar.

Hver maður á rétt á að láta í ljós hugsanir sínar, en ábyrgjast verður hann þær fyrir dómi. Ritskoðun og aðrar sambærilegar tálmanir á tjáningarfrelsi má aldrei í lög leiða.

Tjáningarfrelsi má aðeins setja skorður með lögum í þágu allsherjarreglu eða öryggis ríkisins, til verndar heilsu eða siðgæði manna eða vegna réttinda eða mannorðs, annarra, enda teljist þær nauðsynlegar og samrýmist lýðræðishefðum.“

21. Í XXV. kafla almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sem ber yfirskriftina „Ærumeiðingar og brot gegn friðhelgi einkalífs“ er að finna eftirfarandi ákvæði sem við eiga:

234. gr.

„Hver, sem meiðir æru annars manns með móðgun í orðum eða athöfnum, og hver, sem ber slíkt út, skal sæta sektum eða fangelsi allt að 1 ári.“

235. gr.

„Ef maður dróttar að öðrum manni einhverju því, sem verða myndi virðingu hans til hnekkis, eða ber slíka aðdróttun út, þá varðar það sektum eða fangelsi allt að 1 ári.“

236. gr.

„Sé ærumeiðandi aðdróttun höfð í frammi eða borin út gegn betri vitund, þá varðar það fangelsi allt að 2 árum

Sé aðdróttun birt eða borin út opinberlega, enda þótt sakaráberi hafi ekki haft sennilega ástæðu til að halda hana rétta, þá varðar það sektum eða fangelsi allt að 2 árum.“

241. gr.

„Í meiðyrðamáli má dæma óviðurkvæmileg ummæli ómerk, ef sá krefst þess, sem misgert var við.

Dæma má þann, sem sekur reynist um ærumeiðandi aðdróttun, til þess að greiða þeim, sem misgert var við, ef hann krefst þess, hæfilega fjárhæð til þess að standast kostnað af birtingu dóms, atriðisorða hans eða forsendna jafnframt, eftir því sem ástæða þykir til, í opinberu blaði eða riti, einu eða fleirum.“

22. Í 1. mgr. 26. gr. Skaðabótalaga nr. 50/1993 er kveðið svo á:

“Heimilt er að láta þann sem:

- a. af ásetningi eða stórfelldu gáleysi veldur líkamstjóni eða
- b. ábyrgð ber á ólögmætri meingerð gegn frelsi, friði, æru eða persónu annars manns greiða miskabætur til þess sem misgert var við.“

23. Í 15. gr. laga nr. 57/1956, um prentrétt, er kveðið svo á:

15. gr.

„Um ábyrgð á efni annarra blaða eða tímarita en þeirra, er getur í 14. gr., gilda þessar reglur:

Höfundur ber refsí- og fébótaábyrgð á efni ritsins, ef hann hefur nafngreint sig og er auk þess annaðhvort heimilisfastur hér á landi, þegar ritið kemur út, eða undir íslenskri lögsögu, þegar mál er höfðað.

Ef enginn slíkur höfundur hefur nafngreint sig, ber útgefandi rits eða ritstjóri ábyrgðina, því næst sá er hefur ritið til sölu eða dreifingar, og loks sá, sem annast hefur prentun þess eða letrun.“

24. Í siðareglum Blaðamannafélags Íslands er að finna eftirfarandi ákvæði:

1. gr.

„Blaðamaður leitast við að gera ekkert það, sem til vanvirðu má telja fyrir stétt sína eða stéttarfélag, blað eða fréttastofu. Honum ber að forðast hvaðeina sem rýrt gæti álit almennings á starfi blaðamanns eða skert hagsmuni stéttarinnar. Blaðamaður skal jafnan sýna drengskap í skiptum sínum við starfsfélaga.“

2. gr.

„Blaðamanni er ljós persónuleg ábyrgð á öllu sem hann skrifar. Hann hefur í huga að almennt er litið á hann sem blaðamann þó að hann komi fram utan síns eiginlega starfssviðs, í riti eða ræðu. Blaðamaður virðir nauðsynlegan trúnað við heimildarmenn sína.“

3. gr.

„Blaðamaður vandar upplýsingaöflun sína, úrvinnslu og framsetningu svo sem kostur er og sýnir fyllstu tillitssemi í vandasömum málum. Hann forðast allt, sem valdið getur saklausu fólki, eða fólki sem á um sárt að binda, óþarfa sársauka eða vanvirðu.“

LAGAATRÍÐI

I. MEINT BROT GEGN 10. GR. MANNRÉTTINDASÁTTMÁLANS

25. Kærandi taldi að dómur Hæstaréttar Íslands, sem kveðinn var upp 18. febrúar 2010, hefði falið í sér afskipti af tjáningarfrelsi hennar, sem „ekki bæri nauðsyn til í lýðræðisþjóðfélagi“ og þar með brotið gegn 10. gr. Mannréttindasáttmálans, sem er svohljóðandi:

„1. Sérhver maður á rétt til tjáningarfrelsis. Sá réttur skal einnig ná yfir frelsi til að hafa skoðanir, taka við og skila áfram upplýsingum og hugmyndum heima og erlendis án afskipta stjórnvalda. Ákvæði þessarar greinar skulu eigi hindra ríki í að gera útvarps-, sjónvarps- og kvikmyndafyrirtækjum að starfa aðeins samkvæmt sérstöku leyfi.

2. Þar sem af réttindum þessum leiðir skyldur og ábyrgð er heimilt að þau séu háð þeim formsreglum, skilyrðum, takmörkunum eða viðurlögum sem lög mæla fyrir um

og nauðsyn ber til í lýðræðislegu þjóðfélagi vegna þjóðaröryggis, landvarna eða almannaeiða, til þess að firra glundroða eða glæpum, til verndar heilsu eða siðgæði manna, mannorði eða réttindum og til þess að koma í veg fyrir uppljóstran trúnaðarmála eða til þess að tryggja vald og óhlutdrægni dómstóla.“

26. Ríkið mótmælti þessari röksemdafærslu.

A. Meðferðarhæfi

27. Að mati dómstólsins er kæra þessi ekki augljóslega illa grunduð í skilningi a-liðar 3. mgr. 35. gr. Mannréttindasáttmálans. Ennfremur telur dómstóllinn að hún sé ekki ómeðferðarhæf á neinum öðrum forsendum Hún verður því að teljast meðferðarhæf.

B. Málsástæður

28. Dómstóllinn telur að hin umþrætta ráðstöfun hafi falið í sér „afskipti stjórnvalda“ af tjáningarfrelsi kæranda, sem tryggt er samkvæmt 1. mgr. 10. gr.

29. Afskiptin áttu sér lagastoð í 235. gr. og 1. mgr. 241. gr. almennra hegningarlaga, 2. mgr. 15. gr. prentлага og 1. mgr. 26. gr. skaðabótalaga og því voru þau „lögmælt“ í skilningi 2. mgr. 10. gr.

30. Dómstóllinn telur ennfremur að afskiptin hafi haft þann lögmæta tilgang að vernda „réttindi og mannorð annarra“.

31. Eftir stendur að taka afstöðu til þess hvort afskiptin hafi verið „nauðsynleg í lýðræðislegu þjóðfélagi“.

1. Sjónarmið aðila

(a) Kærandi

32. Í fyrsta lagi mótmælti kærandi þeirri niðurstöðu Hæstaréttar að sem blaðamaður beri hún ábyrgð á skoðun þess sem hún hafi tekið viðtal við. Viðmælandinn, A, væri fyrrum vistmaður í Byrginu og fórnarlamb kynferðisbrota sem Y hefði framið. Hún hefði lýst því fyrir dagblaðinu hvernig X hefði verið þátttakandi í misgerðum eiginmanns síns gagnvart „skjólstæðingum“ stofnunarinnar. X hefði ekki verið ákærð, en fram hefði komið í sakamálinu að hún hefði tekið þátt í sumum athöfnum eiginmanns síns.

33. Kærandi mótmælti einnig því sjónarmiði að hin umþrættu ummæli mætti skilja sem svo að hún væri að gefa í skyn að X hefði gerst sek um refsivert athæfi. Að mati kæranda skorti í dómi Hæstaréttar rökstuðning fyrir því hvers vegna ummælin teldust ærumeiðandi og hvers vegna afskiptin teldust nauðsynleg í lýðræðislegu þjóðfélagi. Ekki hefði verið vikið að því hvers konar saknæmt athæfi ummælin ættu við. Taldi kærandi

að í ummælunum fælist einungis gildisdómur er lýsti skoðun A á veru X í grunnskóla.

34. Kærandi benti á að fyrir lægi að X hefði reynt að tæla A til kynklífsathafna með Y meðan hún hefði verið vistkona í Byrginu, þá aðeins 18 eða 19 ára. Vísaði hún til annarra ummæla í viðtalinu sem dómstólar hefðu hafnað að ómerkja á þeim forsendum að þau teldust sönn, þar sem A hefði lýst fyrir kæranda hvernig X hefði verið virk í svonefndum „kynlífsleikjum“ þeirra Y og vistkvenna í Byrginu og hvernig X hefði oftsinnis hringt og sent skilaboð til A til þess að tæla hana til Y og hennar sjálfrar. Kærandi benti á að Hæstiréttur hefði talið sannað að þessi ummæli ættu uppruna sinn hjá A, sérstaklega þar sem þau komu heim og saman við skýrslu sem hún hefði áður gefið við rannsókn sakamálsins. A hefði því haft fullan rétt á því, að mati kæranda, að setja fram þá skoðun sína að ekki væri við hæfi að X, sem hefði „veitt“ fyrir Y, ynni í grunnskóla.

35. B, sem hefði verið starfsmaður í Byrginu og náinn vinur X og Y, hefði viðhaft mjög svipuð ummæli við kæranda, þ.e. að honum fyndist undarlegt að konu í stöðu X væri leyft að vinna með börnum. Benti kærandi á að Hæstiréttur hefði talið að í ummælunum fælist gildisdómur. Af þeim sökum, og í ljósi þess að hin ummælin þrettán, sem öll hefðu varðað smánarlegt, svívirðilegt og jafnvel ólöglegt athæfi X, hefðu ekki verið ómerkt, mótmælti kærandi því harðlega að hin umþrættu ummæli gætu hafa skaðað æru og orðspor X.

36. Ennfremur mótmælti kærandi því að skorðurnar sem henni hefðu verið settar sem blaðamanni og einstaklingi hefðu verið nauðsynlegar í lýðræðislegu þjóðfélagi. Taldi hún að X ætti engra mikilvægra hagsmuna að gæta í málinu sem nauðsynlegt væri að vernda með þessum hætti. Umfjöllun blaða um sakamálið, þar með talin hin umþrættu ummæli, hefði varðað alvarlegt mál sem ætti erindi við almenning. Um hefði verið að ræða umtalað sakamál á Íslandi og jafnvel þótt Y, sem væri þjóðþekkt persóna, hefði verið aðalpersónan hefði A séð ástæðu til þess að upplýsa einnig um þátt X.

37. Með vísan til *Jersild gegn Danmörk*, (23. september 1994, A-deild nr. 298), *Observer og Guardian gegn Bretlandi* (26. nóvember 1991, A-deild nr. 216) og *Bergens Tidende o.fl. gegn Noregi*, nr. 26132/95, 52. mgr., ECHR 2000 IV) benti kærandi á að það væri rótgróin réttarframkvæmd hjá dómstólnum að fréttaflutningur byggður á viðtölum, hvort sem þeim er ritstýrt eða ekki, sé ein mikilvægasta aðferð fjölmiðla til þess að gegna nauðsynlegu hlutverki sínu sem „varðhundur almennings“. Refsing blaðamanna fyrir að hafa milligöngu um miðlun staðhæfinga annarra í viðtali mundi torvelda með alvarlegum hætti framlag fjölmiðla til umræðu um efni sem erindi ætti við almenning. Að mati kæranda ætti þetta við í þessu máli. Málið gegn Y hefði hafist í fjölmiðlum þegar gögn hefðu komið fram um hvernig hann hefði misnotað „skjólstæðinga“ sína og notað almannafé í eigin þágu. Viðtalið í DV, þar sem hin umþrættu ummæli hefðu

komið fram, hefði verið hluti af þeirri fjölmiðlaumfjöllun og umræðan um sömu frétt, sem hefði reynst sönn og rétt, hefði haldið áfram.

38. Dómarnir í fyrirbyggjandi máli hefðu því falið í sér alvarlegar skorður við frelsi blaðamanna og ógnun við tjáningarfrelsi á Íslandi. Við fréttaplutning um mál af þessu tagi yrði að vera svigrúm til þess að láta í ljósi skoðanir á borð við þá sem ákærandi hefði hlotið dóm fyrir. Ennfremur væri skoðunin í samræmi við staðreyndir málsins, eins og bent er á hér að framan, þar sem X hefði tælt konur fyrir eiginmann sinn og tekið þátt í kynlífsathöfnum með honum og „skjólstæðingum“ þeirra. A hefði því viðhaft þau réttmætu ummæli að X hefði „veitt“ fyrir eiginmann sinn, sem í sjálfu sér væri ekki lögbrot. A hefði síðan aðeins sagt að henni fyndist óviðeigandi, í ljósi þessa, að X væri að vinna í grunnskóla. Engin efni hefðu verið til þess að telja ummælin ærumeiðandi og því væri niðurstaða Hæstaréttar brot gegn 10. gr. sáttmálans.

39. Við málflutning fyrir Hæstarétti taldi kærandi einnig að niðurstaða réttarins hefði ekki verið fyrirsjáanleg. Vísaði kærandi til tveggja fyrri dóma frá 25. nóvember 1977 og 19. mars 1993, þar sem Hæstiréttur taldi að ekki væri unnt að kalla blaðamenn til ábyrgðar vegna ummæla sem höfð væru beint eftir höfundi, einkum þegar þau væru birt með samþykki höfundar, eins og í fyrirbyggjandi máli.

40. Ennfremur, með vísan til *Perna gegn Ítalíu* [GC], nr. 48898/99, 39. mgr., ECHR 2003-V, og *De Haes og Gijssels gegn Belgíu* (24. febrúar 1997, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-I), taldi kærandi að í ljósi þess að Hæstiréttur hefði talið að stærsti hluti viðtalsins, sem hefði varðað efni sem brýnt erindi átti við almenning, væri sannur og réttur og byggður á fullnægjandi staðreyndagrunni, hefði það verið réttinum skylt að standa vörð um grundvallarreglur tjáningarfrelsisins með því að líta á greinina í heild í stað þess að refska kæranda fyrir ærumeiðingu vegna lítils brots af ummælunum sem viðhöfð höfðu verið.

41. Kærandi mótmælti þeirri athugasemd ríkisins að grundvallarreglurnar, sem m.a. mætti finna stað í *Prager og Oberschlick gegn Austurríki* (26. apríl 1995, A-deild nr. 313), um að réttur fjölmiðla nái hugsanlega einnig til þess að ýkja að vissu marki eða jafnvel ögra, ættu ekki við í fyrirbyggjandi máli. Taldi hún að X hefði mátt gera ráð fyrir að þola ítarlegri umfjöllun um þetta tiltekna málefni en annars hefði verið og að henni bæri því ekki sama verndarstig og öðrum sem þátt tækju í umræðunni um sakamálið þar sem hún hefði gegnt svo veigamiklu hlutverki. Ennfremur gætu hin umþrættu ummæli ekki talist fela í sér ýkjur þar sem komið hefði fram bæði í sakamálinu og ærumeiðingarmálinu (sjá 18. mgr. hér að framan) að X hefði tekið virkan þátt í að tæla og misnota vistkonurnar í Byrginu. Í þessu sambandi vísaði kærandi til *Scharsach og News Verlagsgesellschaft gegn Austurríki* (nr. 39394/98, ECHR 2003 - XI), þar sem dómstólinn hefði ítrekað að nákvæmnina sem lögbær dómstóll þyrfti að gæta við ákvörðun á því hvort ákæra um saknæmt athæfi ætti við rök að

styðjast væri varla unnt að bera saman við þá nákvæmni sem blaðamanni bæri að gæta er hann lýsti skoðun sinni á málefnum sem erindi ættu við almenning, einkum þegar skoðunin væri sett fram í formi gildisdóms.

42. Loks taldi kærandi að sú fjárhæð sem henni væri gert að greiða ásamt vöxtum jafngilti þriggja mánaða launum hennar. Hún hefði því ekki verið sérlega hófleg, einkum þar sem hún fæli ekki í sér málskostnað hennar. Hvað sem því liði, eins og dómstóllinn hefði tekið fram í *Jersild* (sjá hér að framan), skipti það að sektin væri hófleg ekki máli; það sem skipti máli væri sú staðreynd að blaðamaðurinn hefði verið sakfelldur.

(b) Ríkið

43. Ríkið lagði á það áherslu í upphafi að Mannréttindasáttmalinn hefði verið tekin upp í íslensk lög og það væri viðurkennd íslensk réttarframkvæmd að túlka ákvæði stjórnarskrárinnar til samræmis við ákvæði Mannréttindasáttmálans og framkvæmd Mannréttindadómstólsins..

44. Benti ríkið á að aðeins ein ummæli af fjórtán hefðu verið ómerkt í héraði og aðeins hluti þeirra ummæla hefði verið ómerktur af Hæstarétti. Íslensku dómstólarnir hefðu vandlega metið sérhver hinna fjórtán ummæla á forsendum sem viðurkenndar væru í framkvæmd Mannréttindadómstólsins. Á grundvelli þess mats hefði nærri öllum kröfum X verið hafnað.

45. Skýr greinarmunur hefði verið gerður á gildisdómum og fullyrðingum um staðreyndir. Sumar staðhæfingarnar varðandi kynferðislegar athafnir X með Y og vistkonunum í Byrginu hefðu reynst sannar og voru ekki taldar líklegar til þess að skaða æru hennar frekar. Að því er varðar hin umþrættu ummæli benti ríkið á að ekkert í hinu opinbera máli á hendur Y hefði stutt þann grun að X hefði með virkum hætti stuðlað að kynferðisbrotum hans með því að „veiða“ fórnarlömb til misnotkunar af hans hálfu. Engin ákæra hefði verið lögð fram gegn henni og hún hefði ekki verið sakfelld þrátt fyrir að hafa verið kölluð til skýrslugjafar sem sakborningur í málinu. Hin umþrættu ummæli hefðu falið í sér fullyrðingu um staðreynd þar sem gefið var í skyn að X hefði gerst sek um saknæmt athæfi.

46. Ennfremur, þar sem hin umþrættu ummæli hefðu verið sett fram sem fullyrðing um staðreynd, bæri íslenskum dómstólum aukið svigrúm til mats á því hvort setja ætti tjáningarfrelsi kæranda skorður en ef ummælin hefðu verið gildisdómur.

47. Með vísan til *Bjarkar Eiðsdóttur gegn Íslandi* (nr. 46443/09, 71. mgr., 10 júlí 2012), lagði ríkið á það áherslu að líta yrði á greinina sem kærandi hefði skrifað í heild með sérstöku tilliti til orðanna sem notuð voru í umdeildum hlutum greinarinnar og samhengi birtingarinnar, svo og framsetningarmáta hennar. Það hefði Hæstiréttur gert í fyrirbyggjandi máli og talið að í hinum umþrættu ummælum hefði „falist gróf aðdróttun að [X] um refsiverðan verknað [sem hefði birst] með áberandi hætti í víðlesnu fréttablaði og voru þau fallin til að hafa áhrif á æru og starfsheiður

[hennar]...“ . Benti ríkið á að hún hefði ítrekað verið nafngreind og að einnig hefði fylgt fjöldi ljósmynda. Augljóst væri að tilgangurinn með birtingunni hefði verið að gefa þá mynd af X að hún væri líkleg til þess að veiða fórnarlömb fyrir Y í grunnskólanum þar sem hún starfaði. Því væri staðhæfingin alvarlegri en ella.

48. Ríkið taldi einnig að skilja mætti milli fyrirbyggjandi máls og máls *Bjarkar Eiðsdóttur* (sbr. hér að framan), þar sem enginn vafi léki á því að ummælin sem kærandi hefði hlotið sakfellingu fyrir í síðarnefnda málinu hefðu verið rétt höfð eftir viðmælanda. Í fyrirbyggjandi máli hefði kærandi verið tilgreindur með fullnægjandi hætti sem höfundur greinarinnar og hefði hann ekki fært fram nein gögn til stuðnings staðhæfingunni um að X hefði „veitt fórnarlömb“ fyrir Y. Ríkið lagði áherslu á að það sem fram hefði komið í greinargerð kæranda til Mannréttindadómstólsins um að A hefði staðhæft að X hefði „oft hringt í [A] og sent henni skilaboð í því skyni að tæla hana kynferðislega fyrir [Y] og hana sjálfa“ væri rangt og að engar slíka staðhæfingu væri að finna í greininni.

49. Ríkið benti á að í viðurlögunum sem lögð hefðu verið á kæranda hefði ekki falist refsiréttarviðurlög og að sérstakt tillit hefði verið tekið til stöðu X og þeirra áhrifa sem sakamálið og umfjöllunin um það hefði þegar haft á mannorð hennar. Þá hefðu miskabæturnar ekki verið íþyngjandi og viðurlögin ekki falið í sér ritskoðun. Væri dómurinn og viðurlögin ekki til þess fallin að mati ríkisins að að koma í veg fyrir að blaðamenn legðu til málanna í umræðum um málefni sem vörðuðu alvarleg afbrot.

50. Að mati ríkisins hefði hin umþrætta takmörkun á tjáningarfrelsi kæranda í þessu máli byggt á ríkri þjóðfélagslegri þörf og verið studd viðeigandi og fullnægjandi rökum. Í húfi hefðu verið mikilvægur réttur einstaklings – verndun starfsheiðurs og æru – og það væri skylda ríkisins að vernda þann rétt. Hefði Hæstiréttur nýtt það svigrúm til mats sem hann hefði haft til að finna sanngjarnan meðalveg milli hagsmuna sem rækjust á í málinu og hefðu afskiptin verið hófleg í ljósi þess lögmæta markmiðs sem stefnt hefði verið að.

Álit dómstólsins

(a) Meginreglur

51. Vegna skilyrðisins um „nauðsyn í lýðræðisþjóðfélagi“ ber dómstólnum að ákvarða hvort hin kærðu afskipti hafi leitt af „ríkri samfélagslegri þörf“. Aðildarríki hafa ákveðið svigrúm til mats við ákvörðun á því hvort slík nauðsyn sé fyrir hendi, en svigrúmið er háð evrópsku eftirliti. Það er því á valdi Mannréttindadómstólsins að kveða upp endanlegan úrskurð um hvort „takmörkun“ samrýmist tjáningarfrelsi sem verndað er samkvæmt 10. gr. (sbr., m.a., *Perna*, sjá fyrri tilvísun, 39. mgr.; *Association Ekin gegn Frakklandi*, nr. 39288/98, 56. mgr.,

ECHR 2001 VIII; og *Pedersen og Baadsgaard gegn Danmörku* [GC], nr. 49017/99, 68. mgr., ECHR 2004-XI).

52. Hins vegar er það ekki hlutverk Mannréttindadómstólsins að koma í stað innlendra dómstóla heldur að fara yfir ákvarðanir þeirra samkvæmt 10. gr. (sjá *Fressoz og Roire gegn Frakklandi* [GC], nr. 29183/95, 45. mgr., ECHR 1999-I; og *Pedersen og Baadsgaard*, sjá fyrri tilvísun, 69. mgr.). Þetta merkir ekki að eftirlitið einskorðist við það eitt að ganga úr skugga um hvort ríki, sem kært er, hafi nýtt það svigrúm sem því ber af sanngirni, varfærni eða í góðri trú. Dómstólnum ber að skoða afskiptin sem kæran varðar í ljósi málsins í heild, þ.m.t. efni ummælanna sem kærendur sæta á mæli fyrir svo og samhengi ummælanna (sbr. *News Verlags GmbH & Co. KG gegn Austurríki*, nr. 31457/96, 52. mgr., ECHR 2000-I; og *Pedersen og Baadsgaard*, sjá fyrri tilvísun).

53. Einkum ákvarðar dómstóllinn hvort ríkið hafi byggt á „viðeigandi og fullnægjandi“ (e. „relevant and sufficient“) rökum til að réttlæta afskiptin og hvort ráðstöfunin sem gripið var til hafi verið „hófleg í ljósi þeirra lögmætu markmiða sem stefnt var að“ (e. „proportionate to the legitimate aims pursued“) (sbr. *Chauvy o.fl. gegn Frakklandi*, nr. 64915/01, 70. mgr., ECHR 2004-VI; og *Pedersen og Baadsgaard*, sjá fyrri tilvísun, 70. mgr.). Dómstóllinn þarf að fullvissa sig um að innlend yfirvöld hafi, á grundvelli viðunandi mats á málavöxtum, uppfyllt kröfur sem samrýmdust þeim meginreglum sem felast í 10. gr. Mannréttinasáttmálans (sbr., m.a., *Zana gegn Tyrklandi*, dómur frá 25. nóvember 1997, *Reports* 1997-VII, bls. 2547-48, 51. mgr.; og *Pedersen og Baadsgaard*, sjá fyrri tilvísun).

54. Við mat á því hvort niðurstöður innlendra dómstóla séu viðeigandi og fullnægjandi tekur Mannréttindadómstóllinn þannig mið af því, í samræmi við nálægðarregluna, að hvaða marki landsdómstólar gættu jafnvægis milli réttinda sem stangast á í málinu, með hliðsjón af dómaframkvæmd Mannréttindadómstólsins á viðkomandi sviði. Beri rökstuðningur landsdómstóls þess merki að hann hafi ekki haft nægjanlega hliðsjón af almennum meginreglum Mannréttindadómstólsins samkvæmt 10. gr. sáttmálans verður ofangreint svigrúm yfirvalda til mats óhjákvæmilega þrengra. Eins og Mannréttindadómstóllinn hefur áður komist að niðurstöðu um í samhengi 10. gr. eru „gæði... könnunar dómstóla á nauðsyn ráðstöfunarinnar sérlega mikilvæg í þessu samhengi, þ. á m. hvernig viðkomandi svigrúmi til mats er beitt“ (sbr. *Animal Defenders International gegn Bretlandi* [GC], nr. 48876/08, 108. mgr., ECHR 2013 (útdrættir)).

55. Hvað varðar mat á nauðsyn afskipta af grundvallarréttindum samkvæmt 10. gr., með hliðsjón af efni þeirrar tjáningar sem um ræðir, hefur dómstóllinn einatt komist að þeirri niðurstöðu að tjáningarfrelsi eigi ekki aðeins við um „upplýsingar“ eða „hugmyndir“ sem falla í góðan jarðveg eða sem teljast meinlausar eða skipta engu máli, heldur einnig þær sem misbjóða, hneyksla eða koma illa við fólk. Eins og kemur fram í 2.

mgr. 10. gr. sáttmálans lýtur þetta frelsi undantekningum, sem ber þó að túlka þröngt, og þörfina á takmörkunum verður að styðja sannfærandi rökum (sbr., m.a., *Jersild*, sjá fyrri tilvísun, bls. 23-24, 31. mgr.; *Janowski gegn Póllandi* [GC], nr. 25716/94, 30. mgr., ECHR 1999-I; og *Nilsen og Johnsen gegn Noregi* [GC], nr. 23118/93, 43. mgr., ECHR 1999-VIII; *Lindon, Otchakovsky-Laurens og July gegn Frakklandi* [GC], nr. 21279/02 og 36448/02, 45. mgr., ECHR 2007-I; V og *Björk Eiðsdóttir*, sjá fyrri tilvísun, 63. mgr.).

56. Dómstóllinn ítrekar einnig að rétturinn til æruverndar er varinn af 8. gr. sáttmálans sem hluti af réttinum til friðhelgi einkalífs (sbr. *Chauvy o.fl.*, sjá fyrri tilvísun, 70. mgr.; *Cumpănă og Mazăre gegn Rúmeníu* [GC], nr. 33348/96, 91. mgr., ECHR 2004-XI; *Pfeifer gegn Austurríki*, nr. 12556/03, 35. mgr., 15. nóvember 2007; *Polanco Torres og Movilla Polanco gegn Spáni*, nr. 34147/06, 40. mgr., 21. september 2010; og *Axel Springer AG gegn Þýskalandi* ([GC], nr. 39954/08, 83. mgr., 7. febrúar 2012). Til að falla undir 8. gr. verður atlagð að mannorði að ná tilteknu alvarleikastigi og vera með þeim hætti að hún skerði rétt viðkomandi til þess að njóta friðhelgi einkalífs (sbr. *Axel Springer AG og Björk Eiðsdóttir*, 64. mgr., sjá fyrri tilvísanir um hvort tveggja; *A. gegn Noregi*, nr. 28070/06, 64. mgr., 9. apríl 2009; og *Sidabras og Džiautas gegn Litháen*, nr. 55480/00 og 59330/00, 49. mgr., ECHR 2004-VIII).

57. Hið mikilvæga hlutverk sem fréttamiðlar gegna í lýðræðisþjóðfélagi er grundvallaratriði að því er varðar ákvörðun dómstólsins í fyrirliggjandi máli. Fréttamiðlum ber skylda til að miðla upplýsingum og hugmyndum, þ. á m. um öll málefni sem varða almannahagsmuni, í samræmi við skyldur sínar og ábyrgð. Hins vegar mega þeir ekki fara yfir ákveðin mörk, fyrst og fremst hvað varðar æru og réttindi annarra og nauðsyn þess að koma í veg fyrir birtingu trúnaðarupplýsinga. Almenningsur hefur auk þess rétt á því að slíkum upplýsingum og hugmyndum sé miðlað til hans. Dómstóllinn hefur enn fremur hugfast að frelsi fréttamiðla nær einnig til þess hugsanlega að ýkja að vissu marki eða jafnvel ögra. Í málum á borð við það sem hér er til umfjöllunar takmarkast svigrúm ríkja til mats enn frekar vegna hagsmuna lýðræðisþjóðfélags af því að gera fréttamiðlum kleift að sinna nauðsynlegu hlutverki sínu sem „varðhundur almennings“ með því að miðla upplýsingum sem varða veigamikla almannahagsmuni (sbr. *Von Hannover gegn Þýskalandi* (nr. 2) [GC], nr. 40660/08 og 60641/08, 7. febrúar 2012, 102. mgr., *Bladet Tromsø og Stensaas gegn Noregi* [GC], nr. 21980/93, 59. og 62. mgr., ECHR 1999-III; *Tønsbergs Blad A.S. og Haukom gegn Noregi*, nr. 510/04, 82. mgr., 1. mars 2007, sjá fyrri tilvísun; og *Björk Eiðsdóttir*, sjá fyrri tilvísun, 65. mgr.).

(b) Gildi þessara meginreglna fyrir þetta mál

58. Af hálfu dómstólsins er tekið fram í upphafi að Hæstiréttur hafi í dómi sínum frá 18. febrúar 2010 hafnað meiðyrðamáli X að því er varðar

nokkur ummæli í grein kæranda þess efnis að X hefði tekið þátt í kynferðislegum athöfnum ásamt Y og nokkrum vistkonum í Byrginu. Hins vegar komst Hæstiréttur að þeirri niðurstöðu að kærandi bæri bótaábyrgð vegna síðari hluta setningarinnar í staflið i, sem kærandi hafði eignað A: „... ekki við hæfi að sú sem veiðir fyrir hann vinni við grunnskóla.“

59. Hæstiréttur taldi að með framangreindum orðum hefði verið „gefið til kynna að [X] [hefði] gerst sek um refsivert athæfi, sem að engu [hefði] verið sannað að [ætti] við rök að styðjast“ og að í ummælunum hefði falist „gróf aðdróttun að [henni] um refsiverðan verknað“. Að auki hefðu „[u]mmælin bir[st] með áberandi hætti í víðlesnu blaði og [verið til þess] fallin að hafa áhrif á æru og starfsheiður [X].“ Ennfremur hefðu ekki verið færðar sönnur á að ummælin væru rétt höfð eftir A og komst því Hæstiréttur að þeirri niðurstöðu að kærandi, sem höfundur greinarinnar, bæri ábyrgð á efni hennar (235. gr. almennra hegningarlaga og 1. mgr. 15. gr. laga um prentrétt) og ómerkti ummælin (241. gr. almennra hegningarlaga).

60. Ásakanirnar á hendur Y komu fram þegar Ríkissjónvarpið birti í fréttabætti fréttaskýringu þar sem hann var sakaður m.a. um þau kynferðisbrot sem voru efni umþrættar blaðagreinar. Í kjölfarið hófst umtöluð lögreglurannsókn gegn Y og X, sem höfðu bæði tvö formlega réttarstöðu sakbornings, sem leiddi til ákæru á hendur Y en ekki á hendur X. Það var í þessu samhengi sem fréttaumfjöllun kæranda var birt og ekki getur leikið nokkur vafi á, þegar á heildina er litið, að umfjöllunin hafi átt brýnt erindi við almenning á Íslandi.

61. Á dómstólnum hvílir sú skylda að taka mál til gaumgæfilegrar athugunar ef ráðstafanir eða refsiaðgerðir stjórnvalda gætu orðið til þess að letja fjölmiðla frá þátttöku í umræðu um málefni sem eiga lögmætt erindi við almenning (sbr. *Björk Eiðsdóttir*, 69. mgr.; *Jersild*, sjá fyrri tilvísun, 35. mgr.; *Bergens Tidende o.fl.*, sjá fyrri tilvísun, 52. mgr.; og *Tønsbergs Blad A.S. og Haukom*, sjá fyrri tilvísun, 88. mgr.; sbr. *MGN Limited gegn Bretlandi*, nr. 39401/04, 150. og 155. mgr., 18. janúar 2011; *Von Hannover gegn Þýskalandi (nr. 2)*, sjá fyrri tilvísun, 106.-107. mgr., 7. febrúar 2012; og *Axel Springer AG*, sjá fyrri tilvísun, 87.-88. mgr.).

62. Verndun réttar blaðamanna til að miðla upplýsingum um málefni sem eiga erindi við almenning krefst þess að þeir starfi í góðri trú og á grundvelli staðreynda og veiti „áreiðanlegar og nákvæmar“ upplýsingar í samræmi við siðareglur blaðamanna (sbr. t.d. *Goodwin gegn Bretlandi*, 27. mars 1996, 39. mgr.; *Reports of Judgments and Decisions 1996-II*; *Fressoz og Roire*, sjá fyrri tilvísun, 54. mgr.; *Bladet Tromsø og Stensaas*, sjá fyrri tilvísun, 65. mgr.; *McVicar gegn Bretlandi*, nr. 46311/99, 73. mgr., ECHR 2002-III; og *Pedersen og Baadsgaard*, sjá fyrri tilvísun, 78. mgr.). Samkvæmt 2. mgr. 10 gr. Mannréttindasáttmálans leiða af tjáningarfrelsinu „skyldur og ábyrgð“ sem einnig gilda um fjölmiðla, jafnvel þegar um er að ræða alvarleg mál sem eiga erindi við almenning. Þessar „skyldur og ábyrgð“ hafa þýðingu þegar um er að ræða atlögu að mannorði nafngreinds

einstaklings og brot gegn „réttindum annarra“. Þannig þarf sérstakar forsendur til að leysa fjölmiðla undan venjulegri skyldu sinni til að sannreyna fullyrðingar um staðreyndir sem eru ærumeiðandi fyrir einstaklinga. Hvort slíkar forsendur séu fyrir hendi veltur einkum á því hvers eðlis og hversu alvarleg ærumeiðingin er og að hvaða marki sé eðlilegt að ætlast til að fjölmiðlar geti reitt sig á heimildir sínar að því er varðar staðhæfingarnar (sbr., m.a., *Björk Eiðsdóttir*, 70. mgr.; *McVicar*, 84. mgr.; *Bladet Tromsø og Stensaas*, 66. mgr.; og *Pedersen og Baadsgaard*, 78. mgr., sjá fyrri tilvísanir um allt framangreint).

63. Að mati dómsins eru engar slíkar sérstakar forsendur fyrir hendi í þessu tilviki. Samkvæmt mati innlendu dómstólanna á sönnunargögnunum var ekki talið sannað að hin umþrættu ummæli hefðu komið frá A. Dómstóllinn gerir ekki athugasemd við þá niðurstöðu enda geta niðurstöður Hæstaréttar um þetta málefni ekki talist augljóslega ósanngjarnar.

64. Dómstóllinn mun því snúa sér að því að meta hina umdeildu grein í heild með sérstöku tilliti til orðanna sem notuð eru í umþrættum hluta hennar og samhengi birtingarinnar, svo og framsetningarmáta greinarinnar (sbr. *Sürek gegn Tyrklandi (nr. 1)* [GC], nr. 26682/95, 62. mgr., ECHR 1999-IV). Fyrir dóminum liggur að kanna hvort kærandi hafi verið í góðri trú og uppfyllt þá almennu skyldu blaðamanna að kanna fullyrðingu um staðreynd. Í þessari skyldu fólst krafa um að blaðamaðurinn reiddi sig á nægjanlega nákvæmar og áreiðanlegar staðreyndir, sem telja mætti hæfilegar í ljósi þess hvers eðlis og hversu alvarleg staðhæfingin um þær væri, með hliðsjón af því að þeim mun alvarlegi sem staðhæfingin er, því traustari þarf staðreyndagrunnurinn að vera (sbr. *Björk Eiðsdóttir*, 71. mgr.; og *Pedersen og Baadsgaard*, 78. mgr., sjá fyrri tilvísanir um hvort tveggja).

65. Í þessu tilliti bendir dómstóllinn á, í fyrsta lagi, að ofangreind merking sem lögð er í hina meiðandi setningu, þ.e. það að hún hafi falið í sér grófa aðdróttun um refsiverða háttsemi, leiddi ekki beint af setningunni sjálfri heldur var sú merking niðurstaða túlkunar innlendra dómstóla. Innlendu dómstólarnir útskýrðu ekki í dómum sínum hvernig venjulegur lesandi myndi skilja orðið „veiða“, sem notað er í ummælunum „sú sem veiðir fyrir hann“, sem aðdróttun um refsiverða háttsemi. Raunar er hvergi í dómunum vísað til nokkurs lagaákvæðis sem hægt er að heimfæra háttsemina undir með hlutlægum hætti, né veita þeir nokkra skýringu eða lýsingu á meintu afbroti. Þetta var þeim mun nauðsynlegra í ljósi þess að Hæstiréttur hafði þegar hafnað meiðyrðamáli X varðandi nokkur ummæli í grein kæranda þar sem vísað var til virkrar þátttöku X í kynferðislegum athöfnum með nokkrum vistkonum í Byrginu, þ.m.t. að hún hefði leitað eftir kynferðislegu samneyti við A í einrúmi (sjá staflið f, sem vísað er til í 10. mgr.), auk þeirrar staðhæfingar að X hefði haft fulla vitneskju um misnotkun Y á vistkonunum og að hún hefði tíðum tekið þátt í kynlífsleikjunum (sbr. staflið l, sem vísað er til í 10. mgr.). Því er dómstóllinn ekki sannfærður um að rökin, sem innlendu dómstólarnir

byggðu á, hafi átt við hvað varðar það lögmæta markmið að vernda réttindi eða mannorð X (sbr. *Erla Hlynsdóttir gegn Íslandi*, nr. 43380/10, 62. mgr., 10. júlí 2012, og *Bergens Tidende o.fl.*, sjá fyrri tilvísun, 56. mgr.).

66. Í öðru lagi ber, í samræmi við dómaframkvæmd dómstólsins, að gera grundvallargreinarmun á milli ummæla sem flokka ber annars vegar sem fullyrðingar um staðreyndir og hins vegar gildisdóma. Í athugun sinni út frá samhengi á hinum umdeildu ummælum í heild ber dómstólnum að leggja sitt eigið mat á hin umþrættu ummæli (sbr., m.a., *Nikowitz og Verlagsgruppe News GmbH gegn Austurríki*, nr. 5266/03, 25.-26. mgr., 22. febrúar 2007). Auk þess hefur dómstóllinn viðurkennt (sbr. t.d. *Vides Aizsardzības Klubs gegn Lettlandi*, nr. 57829/00, 43. mgr., 27. maí 2004; og *Katamadze gegn Georgíu* (ákv.), nr. 69857/01, 2. febrúar 2001) að greinarmunurinn milli gildisdóma og fullyrðinga um staðreyndir geti orðið óskýr og að e.t.v. þurfi að leysa úr slíkum málum með því að kanna að hvaða marki færðar hafa verið sönnur á staðreyndir.

67. Á þessum forsendum bendir dómstóllinn á að Hæstiréttur komst að þeirri niðurstöðu að fyrri hluti hinnar umþrættu staðhæfingar í staflið i („... þessi manneskja er kolrugluð. Ég get ekki séð að hún hafi nokkuð að bjóða sem stuðningsfulltrúi eða í hjálparstarfi yfirhöfuð. Ég veit ekki hvað hún er að gera í þessum skóla ...“) hafi falið í sér gildisdóm sem taldist ekki ólögmaett meidyrði samkvæmt viðeigandi ákvæðum landslaga. Þessi ályktun er studd eigin niðurstöðu Hæstaréttar um að svipuð ummæli í staflið n (sbr. 10. mgr.), þess efnis að B hefði fundist það „undarlegt að kona í þessari stöðu [ynni] með börnum“, hafi falið í sér gildisdóm. Hins vegar taldi Hæstiréttur „[ö]ðru máli gegn[a]“, um síðari hlutann („... ekki við hæfi að sú sem veiðir fyrir hann vinni í grunnskóla“), án þess þó að tilgreina á hvaða hátt (sbr. 18. mgr. hér að framan).

68. Í ljósi framangreinds telur dómstóllinn að sú staðhæfing að það hafi ekki verið „við hæfi“ að X „[ynni] í grunnskóla“ hefði átt að teljast gildisdómur. Hins vegar fól lýsingin á X sem „[þeirri] sem veiðir fyrir“ Y, sem var hinn tilgreindi grundvöllur gildisdómsins, í sér staðreyndarþátt, þ.e. það að X hafi tekið þátt í kynferðislegum athöfnum með Y og vistkonum í Byrginu. Hæstiréttur taldi þann þátt vera staðreynd sem sýnt hefði verið fram á og tók fram að Y hefði verið sakfelldur fyrir háttsemi sína (sbr. 18. mgr. hér að framan). Þegar orðin „veiðir fyrir hann“ eru metin í ljósi greinarinnar í heild, einkum staðreynda sem sýnt hafði verið fram á hvað varðar að X tók virkan þátt í kynferðislegu athæfi, m.a. að hún leitaði eftir kynferðislegu samneyti við A í einrúmi og virkrar þátttöku hennar í kynlífsleikjum (sbr. 65. mgr. hér að framan), liggur beinna við að skilja þessi orð sem gildishlaðna lýsingu á atburðum sem sýnt hefur verið fram á að áttu sér stað frekar en hreina fullyrðingu um staðreyndir (sbr., að breyttu breytanda, *Nilsen og Johnsen*, sjá fyrri tilvísun, 50. mgr.).

69. Eins og dómstóllinn hefur áður komist að niðurstöðu um, jafnvel í tilfellum þar sem ummæli teljast gildisdómur, kann spurningin um meðalhóf

afskipta að velta á því hvort fullnægjandi staðreyndagrunnur liggi fyrir um hin umþrættu ummæli, enda getur jafnvel gildisdómur án nokkurs staðreyndagrunns sem styður hann verið óhóflegur (sbr. *Jerusalem gegn Austurríki*, nr. 26958/95, 43. mgr., ECHR 2001-II; og *Ferihumer gegn Austurríki*, nr. 30547/03, 24. mgr., 1. febrúar 2007; sbr. einnig *De Haes og Gijssels*, sjá fyrri tilvísun, 47. mgr.; og *Oberschlick gegn Austurríki* (nr. 2), 1. júlí 1997, 33. mgr., *Reports* 1997-IV). Munurinn á fullyrðingu um staðreynd og gildisdómi í þessu sambandi liggur, eins og áður greinir (í 66. mgr.), í því að hvaða marki staðreyndir hafa verið sannaðar (sbr. *Scharsach og News Verlagsgesellschaft*, sjá fyrri tilvísun, 40. mgr.).

70. Í fyrirbyggjandi máli tók kærandi viðtal við tvo einstaklinga sem höfðu nán tengsl við lögreglurannsóknna: A, fyrrum vistkonu í Byrginu, meint fórnarlamb, og B, fyrrum starfsmann. Talið var að öll ummæli B ættu við rök að styðjast.

71. Hvað varðar þau ummæli sem voru eignuð A bar kærandi að hún hefði hljóðritað símtöl sín við hana en að upptakan hefði ekki verið varðveitt (sbr. 18. mgr. hér að framan). Í skriflegri greinargerð sinni, sem lögð var fram í héraðsdómi, neitaði A því að ummælin – þ.m.t. stafliður i – sem henni voru eignuð í greininni væru frá henni komin, en í munnlegum málflutningi sagðist hún muna eftir að hafa rætt málið við blaðamann frá DV en ekki muna hvað hún hefði sagt (sbr. 15. og 18. mgr. hér að framan). Fyrir Hæstarétti hélt hún því fram að kærandi hefði ekki haft ummæli hennar rétt eftir henni. Hins vegar féllst Hæstiréttur á að þau ummælanna sem komu heim við staðhæfingar A við lögreglu í skýrslutöku í lögreglurannsókninni væru eftir henni höfð.

72. Við þessar aðstæður, einkum þegar horft er til þess að dómstólar hafa staðfest að X hafi tekið þátt í þeim kynferðislegu athöfnum sem um ræðir, telur dómstóllinn að fullnægjandi staðreyndagrunnur hafi legið fyrir um hina umþrættu staðhæfingu þegar hún er skoðuð í samhengi greinarinnar í heild og annarra staðhæfinga, þar sem vísað er til eðlis athæfis X, sem Hæstiréttur hafnaði í meiðyrðamáli hennar (sbr. 58. og 65. mgr. hér að framan).

73. Auk þess gerði kærandi ítrekaðar tilraunir til að taka viðtal við Y. Hún tók viðtal við fyrirsvarsmann hans og X, sem sagðist hafa ráðlagt þeim báðum að ræða ekki við fjölmiðla. Því til viðbótar sagði hann m.a. að skjólstaðingar sínir væru saklausir af ásökununum og, sér í lagi, að ósanngjarnt væri að bendla X við hvers kyns refsiverða háttsemi. Að síðustu tók kærandi viðtal við lögregluþjón sem starfaði að rannsókninni, sem staðfesti að X hefði réttarstöðu sakbornings. Því verður að telja að kærandi hafi leitast við að tryggja jafnvægi í umfjöllun sinni. Hafa ber í huga að aðferðir til að gæta hlutlægni og jafnvægis í umfjöllun geta verið talsvert mismunandi, sem veltur meðal annars á viðkomandi fjölmiðli; það er ekki hlutverk dómsins, frekar en innlendu dómstólanna, að setja eigin sjónarmið í stað sjónarmiða fréttamiðla varðandi hvaða aðferðum blaða- og fréttamenn

ættu að beita í umfjöllun sinni (sbr. *Jersild*, sjá fyrri tilvísun, 31. og 34. mgr., og *Bergens Tidende o.fl.*, sjá fyrri tilvísun, 57. mgr.).

74. Meiðyrðamáli X gegn kæranda, A og B lauk með því að ummælin voru dæmd dauð og ómerk og var kæranda gert að greiða X 300.000 krónur (um 1.650 evrur) í miskabætur og 100.000 kr. til þess að standa straum af kostnaði við birtingu dómsins, auk vaxta.

75. Í ljósi framangreinds kemst dómstóllinn að þeirri niðurstöðu, á grundvelli málavaxta fyrirbyggjandi máls, að Hæstiréttur hafi ekki byggt dóm sinn á viðeigandi og fullnægjandi rökum er sýni fram á með sannfærandi hætti að kærandi hafi aðhafst í vondri trú eða að öðru leyti í ósamræmi við þá kostgæfni sem ætlast má til af ábyrgum fréttamanni sem flytur fréttir af málefni sem á erindi við almenning. Ennfremur, og sem miklu varðar, ítrekar dómstóllinn að jafnvel ef gert er ráð fyrir því að röksemdir Hæstaréttar hafi átt við um afskiptin sem um ræðir hefur ekki verið sýnt fram á að innlendi dómstóllinn hafi gætt jafnvægis milli tjáningarfrelsis kæranda sem blaðamanns og réttar X til mannröðs í samræmi við viðurkenndar meginreglur í dómaframkvæmd Mannréttinda-dómstólsins og þannig kannað ítarlega hvort ráðstöfunin byggði á ríkri samfélagslegri þörf. Þar af leiðandi byggðist dómur Hæstaréttar ekki á fullnægjandi forsendum til að meðalhófs teldist gætt við ráðstöfun samkvæmt 2. mgr. 10. gr. sáttmálans (sbr., t.d., *Wizerkaniuk gegn Póllandi*, nr. 18990/05, 87. mgr., 5. júlí 2011; og *Erla Hlynsdóttir*, sjá fyrri tilvísun, 72. mgr.).

Af því leiðir að brotið hefur verið gegn 10. gr. Mannréttindasáttmálans.

II. BEITING 41. GR. MANNRÉTTINDASÁTTMÁLANS

76. 41. gr. Mannréttindasáttmálans er svohljóðandi:

„Dómstóllinn skal ef nauðsyn krefur veita sanngjarnar bætur til þess aðila sem orðið hefur fyrir tjóni ef hann kemst að þeirri niðurstöðu að um brot á samningnum eða samningsviðaukum við hann hafi verið að ræða og ef löggjöf viðkomandi samningsaðila heimilar aðeins að veittar séu bætur að hluta.“

A. Fjárhagslegt tjón

77. Kærandi krafðist þess að fá bætt fjárhagslegt tjón að samantlagðri fjárhæð kr. 400.000 (sem svaraði til um 2.500 evra í mars 2013) vegna miskabóta sem henni hefði verið gert, með dómi Hæstaréttar frá 18. febrúar 2010, að greiða til X (kr. 300.000) og til að standa straum af birtingu rökstuðnings dómsins og dómsorðsins (kr. 100.000). Hún krafðist einnig vaxta af framangreindri fjárhæð.

78. Ríkið mótmælti ekki endurgreiðslu framangreindra fjárhæða en gerði þá athugasemd að það gengi evru sem notað yrði ætti að byggja á genginu á þeim degi sem kærandi greiddi fjárhæðirnar.

79. Í ljósi þess að dómstóllinn telur að orsakatengsl hafi verið milli brotsins og meints fjárhagstjóns eru kæranda tildæmdar 2.500 evrur samkvæmt þessum lið.

B. Miskabætur

80. Kærandi krafðist ennfremur 5.500 evra „auk dráttarvaxta á reiknaða fjárhæð í [íslenskum krónum], sem jafngilda mánaðarlegum dráttarvöxtum samkvæmt ákvörðun Seðlabanka Íslands, frá 18. febrúar 2010 til greiðsludags“ í bætur fyrir miska sem hún varð fyrir vegna brotsins gegn Mannréttindasáttmálanum sem leiddi af dómi Hæstaréttar frá 18. febrúar 2010. Málið sem höfðað hefði verið gegn henni hefði lagt á hana þunga byrði sem blaðamañn á hóflegum launum. Vísað hefði verið til hennar sem „sakfellds blaðamanns“ og æra hennar og orðspor hefðu beðið hnekki. Auk þess hefði málið valdið henni og fjölskyldu hennar tilfinningalegri og andlegri þjáningu og sárindum.

81. Ríkið mótmælti framangreindri kröfu og taldi að niðurstaða dómsins þess efnis að brot hefði verið framið fæli í sér fullnægjandi bætur. Í öllu falli, ef dómstóllinn teldi rétt að tildæma fébætur væri kröfufjárhæðin augljóslega of há og hærri en tíðkast hefði í dómaframkvæmd dómstólsins í sambærilegum málum. 2.000 evrur væru eðlilegri fjárhæð í ljósi dómaframkvæmdar dómstólsins.

82. Dómstóllinn fellst á að kærandi hafi orðið fyrir þjáningum og vonbrigðum vegna brotsins gegn Mannréttindasáttmálanum, sem ekki getur talist nægilega bætt fyrir með dómsniðurstöðu um að brot hafi verið framið. Eftir mat á sanngirnisgrunni, og með hliðsjón af kröfu kæranda, telur dómstóllinn hæfilegt að dæma kæranda 5.500 evrur undir þessum lið.

C. Kostnaður og útgjöld

83. Kærandi krafðist ennfremur endurgreiðslu málskostnaðar og útgjalda, samtals að fjárhæð 20.409 evrur, vegna eftirfarandi liða:

(a) kr. 1.265.440 (um 7.909 evrur) vegna eigin málskostnaðar fyrir landsrétti; og

(b) 12.500 evrur vegna vinnu lögmanna kæranda að málarekstri fyrir Mannréttindadómstólnum.

84. Ríkið taldi kröfuna óhóflega. Hvað varðar a-lið gerði ríkið þá athugasemd að engin gögn væru í málskjölunum sem sýndu að kærandi hefði greitt umræddan kostnað. B-liður væri óhóflegur að mati ríkisins og fór það þess á leit við dóminn að sá liður yrði lækkaður.

85. Samkvæmt dómaframkvæmd dómstólsins á kærandi aðeins rétt á endurgreiðslu kostnaðar og útgjalda að því marki sem sýnt þykir að til þeirra hafi í raun og óhjákvæmilega verið stofnað og að fjárhæð þeirra sé hæfileg. Í fyrirbyggjandi máli, með hliðsjón af framangreindum forsendum,

skorti á fullnægjandi skjölum og einkum þeirri staðreynd að engar af framangreindum kröfum voru studdar reikningum, hafnar dómstóllinn kröfum kæranda undir þessum lið.

D. Dráttarvextir

86. Dómstóllinn veitir athygli beiðni kæranda um að leggja dráttarvexti við bætur samkvæmt 41. gr. „sem jafngilda mánaðarlegum dráttarvöxtum samkvæmt ákvörðun Seðlabanka Íslands“.

87. Dómstóllinn telur hins vegar að hagsmunir kæranda af því að viðhalda verðgildi bótanna séu nægjanlega tryggðir með matinu hér að framan og með lið 3(b) í dómsorðinu hér að neðan. Samkvæmt viðtekinni venju telur dómstóllinn hæfilegt að dráttarvextir miðist við almenna útlánsvexti (e. marginal lending rate) Seðlabanka Evrópu, með 3% álagi.

AF ÞESSUM SÖKUM HEFUR DÓMURINN KOMIST AÐ ÞEIRRI EINRÓMA NIÐURSTÖÐU,

1. að kæran hafi verið tæk til efnismeðferðar,
2. að brotið hafi verið gegn 10. gr. Mannréttindasáttmálans.
3. *Því er dæmt:*
 - a) að ríkið skuli greiða kæranda, innan þriggja mánaða frá því að dómstóllinn verður endanlegur samkvæmt 2. mgr. 44. gr. Mannréttindasáttmálans, eftirfarandi fjárhæðir, sem umreiknist í íslenskar krónur á því gengi sem gildir á greiðsludegi:
 - (i) EUR 2.500 (tvö þúsund og fimm hundruð evrur) í fébætur, ásamt hvers kyns sköttum sem kunna að leggjast á,
 - (ii) EUR 5.500 (fimm þúsund og fimm hundruð evrur) í miskabætur, ásamt hvers kyns sköttum sem kunna að leggjast á,
 - (b) að frá þeim tíma sem áðurnefndir þrír mánuðir eru liðnir og fram að uppgjöri skuli einfaldir vextir leggjast á fyrrgreindar fjárhæðir sem svara til almennra útlánsvaxta Seðlabanka Evrópu meðan á vanskilum stendur, með 3% álagi.

4. *Vísað er frá* öðrum kröfum kæranda um sanngjarnar bætur.

Gert á ensku og tilkynnt skriflega hinn 21. október 2014 samkvæmt 2. og 3. mgr. 77. gr. reglna dómstólsins.

Abel Campos

Guido Raimondi

Vararitari

Forseti